



RJEŠENJA ISPITA DRŽAVNE MATURE IZ **SOCIOLOGIJE**
U ŠKOLSKOJ GODINI 2020./2021. (ljetni rok)

SOC D-S040

I. Zadatci višestrukoga izbora

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
1.	C
2.	B
3.	C
4.	D
5.	D
6.	B
7.	D
8.	B
9.	B
10.	D
11.	C
12.	D
13.	C
14.	A
15.	A

II. Zadatci kratkoga odgovora

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
16.	pripisanomu / askribiranomu (društvenomu položaju)
17.	reformski (konzervativni pokreti)
18.	horizontalna (lateralna društvena pokretljivost)
19.	resocijalizacija
20.	postfordistički (oblik kapitalističke organizacije proizvodnje)
21.	sveto i profano

III. Zadatci produženoga odgovora

BROJ ZADATAKA	TOČAN ODGOVOR
22.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Prema interakcionističkoj perspektivi društvo ne postoji kao nešto samo po sebi, izvan nas, nego se interakcijama pojedinaca stalno iznova stvara. / Društvo je određeno kao nešto što ljudi stalno iznova stvaraju i mijenjaju svojim interakcijama. – Prema konfliktnoj perspektivi društvo je sustav sastavljen od suprotstavljenih društvenih grupa sa suprotstavljenim interesima koji uzrokuju podjele i sukobe u društvu. <hr/> <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> – objašnjeno je tumačenje društva prema interakcionističkoj perspektivi I – objašnjeno je tumačenje društva prema konfliktnoj perspektivi <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> – objašnjeno je tumačenje društva prema interakcionističkoj perspektivi II – objašnjeno je tumačenje društva prema konfliktnoj perspektivi <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> – nije objašnjeno tumačenje društva prema interakcionističkoj perspektivi niti je objašnjeno tumačenje društva prema konfliktnoj perspektivi
23.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Društveno zatvaranje prema F. Parkinu proces je u kojemu grupe nastoje zadržati isključivu kontrolu nad svojim resursima, ograničavajući drugima pristup. F. Parkin smatra da društveno zatvaranje može biti povezano s vlasništvom, bogatstvom, statusom, etničkim podrijetlom, jezikom ili vjerom. Za njega društveno zatvaranje obuhvaća dva tipa: isključivanje (kad grupe odvajaju nepripadnike sprječavajući im pristup vrijednim resursima) i uzurpacija (odnosi se na nastojanje manje povlaštenih da prisvoje resurse što su ih drugi monopolizirali). – Max Weber / M. Weber / Weber <hr/> <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> – objašnjena je teorija društvenoga zatvaranja I – naveden je Max Weber / M. Weber / Weber <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> – objašnjena je teorija društvenoga zatvaranja II – naveden je Max Weber / M. Weber / Weber <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> – nije objašnjena teorija društvenoga zatvaranja niti je naveden Max Weber / M. Weber / Weber
24.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Fetišizam robe prema K. Marxu jest zablude ljudi da veću važnost pridaju simboličkoj vrijednosti robe, a ne njezinoj upotrebnoj vrijednosti. (Prema K. Marxu, vrijednost robe određuje količina ljudskoga rada i društveni odnosi u proizvodnji.) – (uz) masovnu (kulturu) / masovna kultura <hr/> <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> – objašnjen je pojam fetišizma robe I – navedena je masovna (kultura) / uz masovnu (kulturu) <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> – objašnjen je pojam fetišizma robe II – navedena je masovna (kultura) / uz masovnu (kulturu) <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> – nije objašnjen pojam fetišizma robe niti je navedena masovna (kultura) / uz masovnu (kulturu)

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
25.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <ul style="list-style-type: none"> – liberalizam / socijalizam – Nastaje egalitaran / ravnopravan odnos moći između bračnih partnera, što znači da partneri prihvaćaju prava onoga drugoga, a to pridonosi stvaranju partnerskih i ravnopravnih odnosa u obitelji. <hr/> <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> – naveden je liberalizam / socijalizam I – objašnjen je odnos moći u obitelji potaknut tom ideologijom <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> – naveden je liberalizam / socijalizam ILI – objašnjen je odnos moći u obitelji potaknut tom ideologijom <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> – nije naveden liberalizam / socijalizam niti je objašnjen odnos moći u obitelji potaknut tom ideologijom
26.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Marx smatra da religija prikriva i opravdava društvene nepravde i privilegije vladajuće klase te da pruža utjehu narodu kako se ne bi pobunili protiv postojećega sustava. – Weber smatra da religija u određenim povijesnim okolnostima ljudima može pružiti motive i obrasce odnošenja prema svijetu da to izazove ili podupire procese društvene promjene. (Etički elementi protestantizma djelovali su kao mehanizam koji je potaknuo promjene u ponašanju ljudi, što je dovelo do promjena u društvu odnosno do kapitalističkoga načina privređivanja: štedljivosti, marljivosti, skromnosti, disciplini itd). <hr/> <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> – objašnjeno je na koji način religijske ideje i vrijednosti utječu na društvene promjene prema K. Marxu I – objašnjeno je na koji način religijske ideje i vrijednosti utječu na društvene promjene prema M. Weberu <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> – objašnjeno je na koji način religijske ideje i vrijednosti utječu na društvene promjene prema K. Marxu ILI – objašnjeno je na koji način religijske ideje i vrijednosti utječu na društvene promjene prema M. Weberu <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> – nije objašnjeno na koji način religijske ideje i vrijednosti utječu na društvene promjene prema K. Marxu niti prema M. Weberu
27.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <ul style="list-style-type: none"> – industrijski grad – Industrijski grad prostorno je organiziran širokim avenijama i alejama kako bi se omogućio brži promet i transport roba. Prostor grada stvoren je tržištem nekretnina, a ne konfiguracijom zemljišta. <hr/> <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> – naveden je industrijski grad I – opisan je industrijski grad <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> – naveden je industrijski grad ILI – opisan je industrijski grad <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> – nije naveden industrijski grad niti je opisan industrijski grad

IV. Zadatci kratkoga i produženoga odgovora

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
28.	
28.1.	kvalitativni (istraživački pristup)
28.2.	MODEL TOČNOGA ODGOVORA: <ul style="list-style-type: none"> – Analiza sadržaja – Analiza sadržaja usredotočuje se na karakteristike samoga sadržaja (i to na pitanje što je rečeno, o čemu je komunikacija, je li stav pozitivan ili negativan, koje se vrijednosti zagovaraju) i kako je rečeno (forma komunikacije, književnost, vijest, televizija).
	BODOVANJE 2 boda <ul style="list-style-type: none"> – navedena je analiza sadržaja I – objašnjena je analiza sadržaja 1 bod <ul style="list-style-type: none"> – navedena je analiza sadržaja II – objašnjena je analiza sadržaja 0 bodova <ul style="list-style-type: none"> – nije navedena analiza sadržaja niti je objašnjena analiza sadržaja
29.	
29.1.	teorija strukturalnoga pritiska
29.2.	MODEL TOČNOGA ODGOVORA: <ul style="list-style-type: none"> – konformizam – Vodoinstalater prihvaća institucionalizirana sredstva (marljivo radi na svome poslu) i kulturne ciljeve društva (svaki dan odlazi na posao kako bi pridonio stvaranju bogatstva društva).
	BODOVANJE 2 boda <ul style="list-style-type: none"> – naveden je konformizam I – objašnjen je konformizam 1 bod <ul style="list-style-type: none"> – naveden je konformizam II – objašnjen je konformizam 0 bodova <ul style="list-style-type: none"> – nije naveden konformizam niti je objašnjen je konformizam
30.	
30.1.	anticipativnomu / razvojnomu (tipu socijalizacije)
30.2.	MODEL TOČNOGA ODGOVORA: <ul style="list-style-type: none"> – sekundarni identitet / zanimanje – Sekundarni identitet izgrađuje se tijekom sekundarne socijalizacije, a izgrađuje se na temeljima primarnog identiteta. / Zanimanje je najvažniji sekundarni identitet većine ljudi u suvremenim društvima. Zapošljavanjem i određenim tipom posla ljudi zauzimaju društveni (klasni) položaj, ali i stječu određenu predodžbu o sebi.
	BODOVANJE 2 boda <ul style="list-style-type: none"> – naveden je sekundarni identitet / zanimanje I – objašnjen je sekundarni identitet / zanimanje 1 bod <ul style="list-style-type: none"> – naveden je sekundarni identitet / zanimanje II – objašnjen je sekundarni identitet / zanimanje 0 bodova <ul style="list-style-type: none"> – nije naveden niti je objašnjen sekundarni identitet / zanimanje

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
31.	
31.1.	meritokracija
31.2.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pozitivna diskriminacija – Pozitivna diskriminacija znači pridavanje posebne pozornosti učenicima koji dolaze iz nižih društvenih slojeva i lišeni su vještina i znanja koje škola visoko vrednuje, kako bi lakše nadoknadili manjkavosti koje su posljedica njihova socijalnoga podrijetla. To se postiže kompenzacijskim obrazovanjem primjerice dodatnim bodovima za ostvarivanje upisa na prestižne škole ili fakultete. / Na taj se način nadarenoj djeci želi omogućiti da nadoknade manjkavosti koje su posljedica njihova socijalnoga podrijetla. <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> – navedena je pozitivna diskriminacija I – objašnjena je pozitivna diskriminacija <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> – navedena je pozitivna diskriminacija II – objašnjena je pozitivna diskriminacija <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> – nije navedena niti je objašnjena pozitivna diskriminacija
<p>32. Izvor polaznoga sadržaja: Brozović, Ivo; Regent, Aleksandar; Grgurević, Matea. 2014. Emisije stakleničkih plinova, osobito iz prometa (Prilog analizi emisija stakleničkih plinova, osobito iz prometa 4). <i>Zbornik Veleučilišta u Rijeci</i>, 2/1, pp. 275-294. 278. str.</p>	
32.1.	rastući / uzlazni / povećava se
32.2.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ljudska intervencija u svijet prirode / znanstvena istraživanja / znanost / društvo rizika – Upotreba znanosti u industriji povećava našu izloženost riziku, a s druge strane samo pomoću znanosti možemo odrediti postoji li uopće rizik i koliki je. Znanost je tako sredstvo kojim se otklanjaju opasnosti za koje je sama znanost djelomice odgovorna. Znanost se sve više razvija i dolazi do novih otkrića. To su proizvedeni rizici koji nastaju ljudskom intervencijom (odnosno intervencijom znanja i tehnologije) u svijet prirode. <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> – naveden je glavni uzrok opasnosti prema U. Becku I – objašnjen je glavni uzrok opasnosti prema U. Becku <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> – naveden je glavni uzrok opasnosti prema U. Becku II – objašnjen je glavni uzrok opasnosti prema U. Becku <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> – nije naveden niti je objašnjen glavni uzrok opasnosti prema U. Becku

V. Skupina zadataka

BROJ ZADATAKA	TOČAN ODGOVOR
33. Izvor polaznoga sadržaja: Ritzer, George.1997. <i>Suvremena sociologijska teorija</i> . Nakladni zavod Globus. Zagreb. 185. – 187. str.	
33.1.	A
33.2.	refleksivnost
33.3.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <ul style="list-style-type: none"> – interakcionistička perspektiva / interakcionizam – Interakcionistička perspektiva pruža uvid u funkcioniranje svakodnevnoga života pojedinaca. Akcije pojedinaca osnovni su elementi društvenoga života. / Interakcionistička perspektiva stavlja naglasak na izučavanje interakcije „licem u lice”. / Interakcionistička perspektiva bavi se proučavanjem načina na koji se pojedinac odnosi prema drugima i prema društvu. / Interakcionistička perspektiva smatra da društvo ne postoji samo po sebi, izvan nas, nego se interakcijama stalno iznova stvara. <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> – navedena je interakcionistička perspektiva / interakcionizam I – objašnjena je interakcionistička perspektiva / interakcionizam <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> – navedena je interakcionistička perspektiva / interakcionizam ILI – objašnjena je interakcionistička perspektiva / interakcionizam <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> – nije navedena niti je objašnjena interakcionistička perspektiva / interakcionizam
34. Izvor polaznoga sadržaja: Herceg, Toni. 2017. Tetovaže katolika u srednjoj Bosni – simbolički ornament duha i tijela, <i>Hum: časopis Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Mostaru</i> . 12/17. Sveučilište u Mostaru, Filozofski fakultet. Mostar. 342. – 367. str.	
34.1.	D
34.2.	kulturni relativizam
34.3.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rituali solidarnosti – Putem rituala solidarnosti, koji se izvode / prakticiraju tetoviranjem, bocanjem, unutarnja se svijest preobražava u kolektivnu svijest. / Bocanjem istih simbola u određenome vremenskom intervalu, ponavljanjem istih riječi, pokreta stvara se neka vrsta kolektivne emocionalne energije kojom se vjernici uvode u zajedničko stanje svijesti o međusobnoj povezanosti i zajedničkom moralnom autoritetu. <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> – navedeni su rituali solidarnosti I – objašnjeni su rituali solidarnosti <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> – navedeni su rituali solidarnosti ILI – objašnjeni su rituali solidarnosti <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> – nisu navedeni niti su objašnjeni rituali solidarnosti

BROJ ZADATKA	TOČAN ODGOVOR
35. Izvor polaznoga sadržaja: http://www.politikaplus.com (pristupljeno 26. rujna 2019.)	
35.1.	A
35.2.	demokratskomu (tipu obrazovanja) / obrazovanju pod kontrolom birokracije
35.3.	<p>MODEL TOČNOGA ODGOVORA:</p> <ul style="list-style-type: none"> – novi socijalni pokreti – Novi socijalni pokreti temelje se na proizvodnji i potrošnji znanja i na kulturnim vrijednostima. Novi socijalni pokreti usmjereni su na ekologiju, ženska prava, prava homoseksualaca... Pokret „Petkom za budućnost” usmjeren je na ekologiju, odnosno na pitanja kvalitete života – što je karakteristika novih socijalnih pokreta. (U većini razvijenih zemalja ostvarena je visoka razina građanskih i političkih prava te sad postaje pitanje kako se koristiti tim pravima odnosno kakav osobni i zajednički život graditi na osnovi tih postignutih prava i sloboda). <p>BODOVANJE</p> <p>2 boda</p> <ul style="list-style-type: none"> – navedeni su novi socijalni pokreti I – objašnjeni su novi socijalni pokreti <p>1 bod</p> <ul style="list-style-type: none"> – navedeni su novi socijalni pokreti ILI – objašnjeni su novi socijalni pokreti <p>0 bodova</p> <ul style="list-style-type: none"> – nisu navedeni niti su objašnjeni novi socijalni pokreti